„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
секи на дан после свеца.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију
а рукописи
уредништву „БРАНИКА“
у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 28 или 35 дин.
на по године: К 14 или 17½ дин.
на четврт год.: К 7 или 8¾ дин.

Поједини бројеви стају
10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 потура од реда
ситних слова.

Уредништво и администрација
»Бранка« налази се у кући
дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска ул. бр. 11.

Број 146. У Новом Саду, у недељу 2. (15.) јула 1906. Година XXII.

Позив на претплату.

Крајем прошлога месеца истекла је претплата свима оним нашим претплатницима, који се на другу четврт, односно до краја јуна 1906. на наш лист претплатили.

Молимо, да нам поштовани претплатници благовремено обнове претплату, како не би било прекидања у шиљању листа. Ми не жалимо ни труда ни трошка, да задовољимо своје читаоце, њихове захтеве и потребе, па је право, да и претплатници тачно врше своју дужност.

Позивајући дакле своје досадашње претплатнике, а и остали српски свет на нову претплату, дајемо од своје стране уверење, да ћемо и од сад стајати на бранику Српства у овом независном листу, који у свима околностима остаје веран правцу и путу, којима корача. Читаоци „Бранка“ могли су се уверити, да како у главним чланцима, тако и у осталим деловима листа, дајемо потпунога обавештаја о свима појавама политичкога живота. Не мање гледимо да у нашем подлиску култивирамо и забавни део.

Претплатна је цена „Бранику“:
На годину . . . 28 кр. или 35 дин.
На по године . 14 кр. или 17½ дин.
На четврт год. 7 кр. или 8¾ дин.

А може се претплатити месечно. Месечно стаје „Бранк“ 2 К 35 пот.

Претплата се шаље поштанском упутницом на Администрацију „Бранка“.

У Н. Саду, 24. јуна (7. јула.) 1906. г.

Управа и уредништво
„Бранка“.

Значај
завршене адреске расправе.

⊙ У **Будимпешти**, 13. јула п. р.

Напослетку завршена је у сабору и адреска расправа. Влада, како се побојала, добро је и прошла. Бојала се, да ће народносни посланици *опструирати*. Али су народносни посланици у своме клубу закључили, да *неће* опструирати, јер држе опструкцију за крајње парламентарно средство. Ипак је влади и сабору трајала адреска расправа врло дуго. Влади се хита, па би желела, да јој државни прорачун дође под кров пре летњих ферија. Али као да се влада у ово не узда, те је приправна, да заиште *нов* индемнитет од сабора, ако се расправа о државном прорачуну не сврши до 31. јула, до кога је дана дозвољен индемнитет од сабора.

Да се влада врло жури, види се и отуд, што је својим вернима дала упутство, да у адреској расправи не учествују, осим у најкрајњим случајевима. И тако су готово само народносни посланици учествовали у адреској расправи, а владини посланици само онда, кад им је воља дошла, да грде народносне посланике.

Значајна је била та адреска расправа. Она опомиње на г. 1879. и год. 1883., кад је шака народносних посланика подржала 8—10 дана расправу против 400 мађарских посланика. Тицало се тада уважања мађарскога језика у ниже и у средње школе. У оно доба није било словачких посланика, а и румунских посланика врло мало, те су у оно доба подржали расправу у првом реду Срби, па онда Саси. Но садашња расправа о адреси била је много значајнија. Што је Мађарима импоновало, то је *солидарност*, то је заједница Срба, Словака и Румуна и онај број народносних посланика, што до сад никад у тој количини био није. Румуни и Словаци послали су цвет своје интелигенције у сабор — ту се не зна, који је од којега бољи, родољубивији и интелигентнији. *Могу без зазора казати да су народносни посланици и знањем и говорничким даром нашкрилили мађарске посланике*, бар велики део њих. Ваљало је само чути дугачке говоре једнога Бредичана, једнога Вајде-Војевода и других, па да се свако увери како одскачу од говора мађарских посланика. При томе Румуни изврсно говоре мађарски, боље и елегантније него који мађарски посланик. Бредичан се управо титрао са тврдњама мађарских посланика, кад су му казали да агитира. Он је одговорио: *научите* ме агитирати, јер ја сам при мом избору остао код куће. Вајда-Војевод пак казао им је, шта мисле о Мађарима у осталој Европи. Шта је све кикиндски посланик казао у својој завршној речи, то знате и о том не ћу да говорим.

Мађари услед адреске расправе постали су мало мекши. Сам Кошут понудио је народносне посланике са неким местима у одборима, али ови су ово одбили због тога, што их сабор свеједнако *неће* да призна као *странку*.

Да влада хити са буџетском расправом, види се и отуда, што је данас примљен предлог да се саборске седнице продуже за *један сахат* и тако ће седнице трајати од 10 сахата пре подне до 3 сахата после подне, а то је за посланике доста напорно, јер после подне и увече имају клубске седнице.

У општој буџетској расправи, која ће можда већ сутра започети, учествоваће од народносних посланика само њих 3—4 посланика — ако иначе не буду изазвани. Али при појединим буџетима учествоваће њих више. Држи се, да ће при буџету министарства просвете више народносних посланика учествовати. Гроф Алберт Апоњи, министар просвете, испчаурио се као велик шовиниста. То је дало повода, да га је прекјуче румунски посланик др. *Манију* интерпелисао ради познате окружнице Фејервари-јева министра Ђорђа Лукача — која је окружница за школе немађарских народа гора него злогласни предлог Берзевицијев. Гроф Апоњи чинио се невешт, као да не зна ништа о том циркулару, јер се тобоже нико није потужио, па он није информисан. Каква велика *хипокризија!* Апоњи да не зна о циркулару Лукачевом за помађаривање школа немађарских народа! „Кад нисте били информисани“ — довикнуо му је Полит — „требали сте се дати информисати“. То је био само изговор Апоњијев. Њему је био добро дошао и неуставан циркулар Лукачев, само да се школе народности помађарују.

Због интерпарламентарне конференције у Лондону, камо иде Апоњи, узеће се његов прорачун преко реда, да може на уречено време отићи у Лондон.

Прогањање Словака.

— Насиље у Ружомберку. —

Ружомберок (Rózsahegy) је највећа варош у чисто словачкој липтовској жупанији. Индустрија је у њему врло развијена, а у сврху помађаривања натучен је разним школама тако, да је стекао име: „Мали Дебрецин“.

Помађаривање потпомаже виша гимназија, батаљон домобранаца, краљ. седрија, текстилна фабрика, у којој раде 3000 бедних радника уз дневницу од 80 потура. Па ипак се у њему у новије доба осетио сплан словачки покрет, коме нема равна у словачком политичком животу.

У њему и околини су католички Словаци у огромној већини. У верском погледу су толико занесени, да прелази већ у претеран биготизам, а то је масло тамошњег мађарског свештенства.

Т. зв. мађарски „Néppárt“ имао је у Ружомберку силних присталица и покојна Тисина владина странка је, врло тешком муком и великим насиљима, једва могла да протури свога кандидата против неипартисте.

Потпредседник угарског сабора *Раковски* недалеко оданде има имање (узгред буди речено: *арендира га Чивушин*), те како су га још сви мађарски свештеници потпомагали, то је он држао читавом околином.

Варош је иначе богата. Имања има толико, да би поред ијоле разумног газдовања приходом од тога имања врло лако могла покрити све потребе. Али неразумно, егојистично газдовање, управо намерно гурање у пропаст од стране административних власти, довело је ту богату варош дотле, да је била стављена под курателу. Сад се плаћа онде 79% општинског прореза. Па ипак клика хтеде да зида интернат за 300.000 круна, пошту за 300.000 кр., нову гимназију, нове женске школе и т. д.

И ропска већина би то била и изгласала, да се није догодило нешто, што им је помрсило рачуне.

Пошто је варош патроном католичке црк. општине, то варошко представништво има права да бира пароха. Пре две године је био изабран тешком муком и незнатном већином *Андрија Хлинка*, човек из народа, чврста карактера, необично даровит, изврстан говорник и примеран свештеник, који се свим силама старао за душевни, морални и материјални напредак свога потиштеног народа.

Клика је одмах осетила, да у њему лежи силна снага, те је на све могуће начине покушавала, да га прибије за себе. Али такав карактер није се дао скрхати.

При изборима варошких преставника клика је пала на свима позицијама — *Хлинкина* листа је пак победила. Од тог доба се датира пакосна злоба, дивља хајка и крволочна прождрљивост против Хлинке и његових приврженика — честитих Словака, који се за своју свету народну ствар с правом боре.

Од то доба па све до данас, а Бог зна докле и у будуће, влада тамо прави *шташтаријум*. Кривоноги и кривоноси избавиоци домовине размилили су се онуда као ваши по крмчету, денунцирају и плету замке невиним и поштеним људима. Нарочито су од последњег посланичког избора почела прогањања. Народ је под вођством Хлинкиним листом стајао уз словачког народносног кандидата др. Вавру *Шробара*. Али на начин, којим се у народносним срезовима извршују избори, умела је влада себи да истеше незнатну већину, те тиме да пљуне на праву вољу народну. О томе избору је била интерпелација у сабору.

Хлинки и дру Шробару су одмах после избора обесили о врат свакоме по 9—10 парница због „дражења“ и „буњења“. Против Хлинке су летела црна писма и оптужбе на сећепушког (сепешког) бискупа *Парвија*, који га је *без преслушања, на основу злонамерне денунцијације*, а *на подсмех канонског права*, у својој суровој краткозракој надутости — *суспендовао* са звања.

То је народ страшно огорчило. Онај мирни, кротки народ, који је тако ревносно полазио богослужења, сад их је наједанпут почео бојкотовати, јер није хтео да слуша бискупове намет-попове у опоме храму, у којем је њихов омиљени духовни отац *Хлинка* проповедао истинито слово Божје. Народ је у читавим походима од хиљаде и више људи посећивао околне храмове, да своме побожном осећају даде одушке, само у Ружомберок није хтео да иде, док му његова искреног и невиног духовног пастира не поврате у звање.

Бискуп је повукао суспензију, али само за то, да би га могао други пут суспендовати. Пакосни подлаци, лукаве лисице и крволочне хијене у човечјем облику оптужише невина човека *симонијом*. Изаслана комисија *није ни позвала Хлинку на истрагу*, него само двојицу тужитеља у намери, да га по сваку цену свргну.

Народ је послао молбу на бискупа, потписану од 3600 људи, да те гадне подвале и интриге не узме у обзир и да Хлинку поврати у звање. Престао је поново ићи у цркву, престао је крштавати децу, венчавати се у цркви и мртве по црквеном обреду сахрањивати. Место одговора на ту молбу, бискуп је позвао к себи Хлинку у Спишко Подграђе (Szepesváralja) на преслушање и одмах му је изјавио, да га суспендује *ab ordine et officio*, што се потпуно противи канонима Тридентинског сабора. Бискуп је грмео против словачког покрета и његових вођа, а

отуд се јасно види, да је читава ствар *чисто политичко прогањање*, које служи мађаризаторској пропаганди.

Хлинка је телеграфирао дру Шробару из Подграђа: *„Нава сусиензија, вечерас долазим.“* Др. Шробар је пред народом тајао, да је добио телеграм, да се народ не би узбуњивао. Али народ је слутио, да ће Хлинка доћи, те се у великој маси искупио, да дочека свога љубимца — мученика за народну ствар. Па ипак је краљ. фискалат кроз неколико дана *ставио дра Шробара у истражни затвор*, јер је он, божем, подбунио народ на „laudatio criminis, он је аранжирао демонстрацију.“

Тероризам је текао даље у пуном јеку. Затворили су осим Хлинке и дра Шробара, још и фабриканта Јанчека и пекара Гегуша због „дражења“. Солгабироват редом кажњава и глоби грађане без икакве кривице, на просту денунцијацију кривоносих капова својих. Поред свег тог, што сам Ружомберок има батаљон домобранаца, довукли су још војску из Левоче и Кошица, гомилу жандара и сместили их по околним селима. У најмањој опћини од 30—40 домова има по 50—60 момака. А због чега то све? Да *„умире“* мирни народ. Сам заповедник војске се изразио и својој вишој власти поднео реферат, да је тамо народ потпуно миран и да они тамо нису потребни. Наравно да нису потребни мирноме народу, али су потребни оној срамној клики, која по сваку цену хоће да провоцира шкандал, жељна је ваљда *невине крви!*

Главни маклери те жалосне историје су пропала клика са председником седрије *Худовским* на челу, који је као државни одветник познат из њитранске парнице *браће Марковића*.

„Не тако, нечастиви, не тако!“ Здраву идеју кундацима и бајонетима угушити не можете; укорењену свест народну секатурама ишчупати не можете! Правда мора победити.

Сада се зуца, да хоће да затворе и великотрнце *Моковицкове* и *Хоудека*. И то се све догађа у уставној Угарској, у XX. веку!

Шта на ово веле наши радикали? Хоће ли се и после овога заносити слогом са онима, који тако поступају са браћом нашом? Зар се не ће у њима пробудити братско саучешће, које ће им избити из главе ту заблудну идеју?

Хлинка у „Католичким Новинама“ довикује својим противницима: *„Може бити да ћеше ме кадгод и истерати из звања, али из Ружомберка никада.* Моје гесло је оно исто што су некада руски борци за слободу довикнули своме государју: *„Тыранъ, с нами ничего не подѣлаешъ!“*

—к.—

Угарски сабор.

У седници од четвртка 22. јуна (5. јула) настављена је дебата о адреском предлогу. Први је реч узео:

Шандор **Гисвајн**: Славни саборе! У низу дебате која сад тече, један мој посланички друг др. Михаило Полит изјавио је, да, гледајући унаоколо свуд по свој дворници, види, да нема мађарске опозиције, него има само малена група, народносна опозиција. Кажу до душе, да је за за здрави парлементарни живот потребна опозиција, али ја мислим, да има и изузетних приликâ. Тако је недавно било изузетно стање, кад је сваки мађарски родољуб био у опозицији.

Барна **Буза**: Изузевши народности. (Смеј).

Шандор **Гисвајн**: Па ако има таква стања, које даје разлога тому, да у обрани устава свако буде у опозицији, тако има приликâ, које захтевају, да нико не буде у опозицији. Могу рећи, с радошћу сам разабрао са устâ истог посланичког друга мог речи, којима је рекао: треба заједнички да бранимо слободу и устав. Али ја идем још даље. Будимо заједно и код посла, радимо заједнички и немојмо на заједничку радњу спасти само, кад се бранимо. Позвало се овде и на то, какво је стање у Белгији. С Белгијом се упоредиле прилике у Угарској, а нарочито одношаји народности. Оно додуше пословица вели: Omnis similitudo claudicat (свако упоређивање храмље). Али ја мислим, да ово упоређивање некако особито храмље. Како историјски развитак, тако и етнографски склоп и географски положај Белгије сасвим се разликује од свега тога у Угарској. Белгија је у новије време постала државом, у Белгији је етнографски састав друкчији, оба народна елемента су некако географском линијом одељени један од другог и та се два народна елемента састају један с другим само у државној престоници. У Белгији сачињавају Фламанђани од прилике три петине становништва, а Валонски Французи две петине. И ако у том погледу у етничком саставу постоји битна разлика међу Белгијом и Угарском, ипак бих ја волео, да у другом погледу буде сличности. У Белгији, ма да и онде може бити размирице међу народним елементима, нема фламандске и нема француске странке, него се сви листом једнако осећају као Белгијанци.

Милан **Хоца**: Има равноправности, то је главна ствар.

Шандор **Гисвајн**: Има ње и код нас. (Ларма).

Председник: Молим, да не упадате говорнику у реч.

Шандор **Гисвајн**: Баш права, повређена права појединих индивидуâ или ма и читавих класа не може човек заштитити и одбранити сепаратизмом, и баш с тога бих ја желео, да се у Угарској странке не групишу по народностима.

Глас са клупа народносних посланика: Како их је одели Господ Бог.

Шандор **Гисвајн**: Ја не видим те разлике, коју би Господ Бог учинио био међу множе и мојим драгим посланичким другом и услед које бисмо нас двоје приморани били, да седимо у засебним групама.

Милан **Хоца**: А Ви изволите прећи к нама!

Лехел **Хедервари**: Не свидите му се Ви.

Шандор **Гисвајн**: Тако је, не треба мени то друштво. Баш из тих упадаја видим, да онде фактично владају такве пристрасти и такве предрасуде по којима овде није реч о извођењу каква политичког или социјалног начела. Ја држим, да су покрене све оне изјаве, које смо овде чули из редова тако зване народносне странке а којима тâ странка констатује своје родољубље. Не сумњам у те изјаве, не ћу ни да их пресуђујем са тога гледишта, него само велим, да је њихово засебно становиште политичка нетактичност, политичка заблуда.

Глас са клупâ народносних посланикâ: Бирачи желе тако.

Шандор **Гисвајн**: Може човек дириговати и бираче и може их упутити на добар пут, али изгледа, да некима лежи у интересу баш то, да заводе бираче. Не ћу даље да говорим о том, само ипак хоћу да рефлектујем на један приговор, који нам је јуче добацио један радикални посланик народносне странке. Рекао је наиме, да су народносно питање засновале странке од године 1867. Тај је приговор лоше био адресован. Да је господин посланик рекао, да је народносно питање заоштрио и отровао либерализам, либерална странка, онда бих му дао за право. Тим што је народносно питање проценила по кортешким услугама (*Истина је! Тако је!*), по њима је давала милости, а где није налазила заслугâ, према тому је чинила насиља. Али ја при свем том велим: кад се пазари, ту раде двоје; није крив само онај, који нуди, крив је и онај, који прима. (*Тако је! Истина је!*). С тога ја налазим, да је крива не само либерална странка, него је крива и народносна странка, која је ушла у ту погодбу. Ни ја не видим у ружичастим бојама — као што рече један мој посланички друг, др. Михаило Полит — наше данашње прилике, али мислим, да ми не можемо учинити одговорном данашњу коалицију и данашњу владу за садашње прилике, које је кроз десетине године произвео погрешан систем. Ја из тона, из правца и из тенденције адресе, ма да и сам опажам, да говори тек у општим крупним потезима, ипак видим, да смо ми сви уверени а дао би Бог да и Ви, који играте улогу опозиције, будете уверени о том, да заједничким снама ваља потпомагати, ваља унапређивати наше привредне, наше просветне и социјалне интересе. С тога с радошћу видим, да адреса, о којој се расправља, наглашава то, да ваља унапредити привредна питања. Сви имамо то искуство, да се у нашој отаџбини на жалост из године у годину све већма пролетаризира, да све већма спроманш народна маса. Исељавање у Америку поглавито се даје свести на то. Ја нисам од оне национално-економске школе, која поповеда, да је захтев природних законâ то, да велики потхвати прогутају, у себе усисају мање потхвате, него бих ја био рад, да се том неприродном процесу, који разгриза народ, стане на пут, а да њему одоли, дужност је и законодавству. (Одобравање.).

Говорник се за тим осврнуо још на радничко питање, на страјкове, па на народну наставу и најпосле на изборну реформу.

После тога је устао Словак Фрања **Скичак** те је у интересу адресе, коју је у име народносних посланика поднео др. Михаило Полит-Десанчић, изговорио ову беседу:

Славни саборе! Пре свега сам рад, да рефлектујем на једну напомену мога врло поштованог предговорника, наиме на напомену, да му не треба наше друштво. Ту напомену ја заиста могу само приписати његовој пристраности, јер ја веома ценим врло поштованога господина посланика. У осталом за нас и не може бити меродавно његово мишљење, за нас је меродавно поверење наших бирача. А при последњим изборима словачки народ није Вас почаствовао својим повереньем, него нас. Који су између Вас ипак из словачких крајева ушли у парламенат те заузимају место овде као чланови пучке странке, ти су ушли амо путем оног званичног, т. зв. тихог притиска, који је пре онако био перхоресциран.

Шандор **Ернст**: То није истина!

Фрања **Скичак**: Доказаћу то доцније.

Славни саборе! Како је обичај нашег парламента, да у адреси, која се подноси круни изражавамо све оне наше осећаје, који смо ради непосредно да изразимо пред круном, то ја у пуној свести о својој посланичкој дужности прихваћам прилику на то, да адресу, коју је прекјуче наш пријатељ др. Михајило Полит и у моје име поднео, својим говором проширим и тим да будем тумач жељама мојих бирача Словака. Да то учиним, гони ме у осталом и то, што стојимо на прагу нове перијоде, кад је тридесетгодишњи управни систем, који је пустошио, замењен нов управни систем. Што се стари систем срушио, тому се радују наши бирачи, па ипак са сумњом дочекују нови систем па ме питају: кад ли ће то доћи она једва чекана боља времена, оно једва чекано боље доба.

Јосиф **Вереш**: И ми га одавна очекујемо.

Фрања **Скичак**: А ја не могу да им дам одговора, који би их умирио, осим ако се, што од свег срца желим, не будем угодно преварио. Али први рад владавинског система код избора не потхрањује у мени ту наду. (*Тако је! Тако је! од стране народносних посланика).* Словачки је народ спречаван био у вршењу својих уставних права.

Јосиф **Емеди**: Није истина!

Фрања **Скичак**: И то тероризмом корумпираних административних органа под изликом званичне контроле. (*Велика вика и побијање).*

Председник (звони): Молим мира! Изволите мирно саслушати говорника.

Глас (*са крајње левице).* То није могуће.

Председник: Али је дужност у смислу пословника, а ко се не прилагођава пословнику, тога ћу ја именовати.

Фрања **Скичак**: У обрану нове епохе могао бих можда изнети у име олакшице то, да корумпираном војском и мањкавом опремом ни најбољи генерал не може добити битку. И то знам, да људе, који стоје на челу новој влади, обузима нека

ЛИСТАК.

КИШОБРАН СВЕТОГ ПЕТРА.

Написао: К. Миксат. (53)

У осталом није се дуго скрасила, јер су из опортиначког атара дошли опет у шуму, у знамениту Зелену Хруску, која се пружа до Макова у облику крушке. Али ако овде нађу пустахије?

Од чега се мадама тако јако бојала, то је Ђурица опет јако желео. Како је седео наспрам девојчета, све већма је у њему сазревала одлука, да је узме — због кишобрана. Девојка је врло лепа, а и кад не би била, кишобран заслужује жртву. Свети Петар је саветовао, дакле учиниће, запросиће је на сваки начин. Луда враџбина, коју је до сад волео да исмева, сад је и њега ухватила у мрежу. Осећао је, да га невидљива нека сила гони на овај корак.

Каква то сила? Па зацело свети Петар, који му је у сну строго заповедио, да то уради.

Али како само да почно посао? Од тога је стрепко целог пута. Како би добро било мало романтике (као што има у романима), на пример, кад би их у шуми напали пустахије а он да их све поубија својим револвером, тако би отео Веру од њих, а она би онда тронуто проговорила овако: »Спасао си ми живот, твоја сам до гроба«.

Али овако без икаква повода није смео да започне, у грлу му застале речи, које је у глави тако лепо смислио. Сумње су га обузеле: ако она не симпатише с њиме? Или ако има код куће кога? Не може бити, да нема. Та неко ју је већ видео, а кад је видео... онда се зацело и заљубио у њу. Треба да се нешто догоди, што би му посао олакшало.

Али пустахије нису дошле. Можда их и нема. Јако је сиромах овај крај, нема овде од кога красти ни харати те ни пустахије не роде овде.

Тамо преко Зелене Хруске указа се на брегу дворац с витким торњем, својина негдашњега Цобора, а сад кнеза Кобурга. Морали су пред крчмом нахранити коње. Вера предложи, да дотле разгледају дворац, кога чува стар вратар и показује путницима. Крчмар је тврдио, да неколико соба тако стоје, како су их Цобори оставили, на дворишту зјја неколико старих топова, у собама има величанствених пушака, а може човек видети и веома занимљивих породичних слика, мале девојчице, Катарине Цоборове, које је од седам година нестало из куће.

Вера се интересовала за ту девојчицу.

— А шта је било с њом? — запита крчмара.

— Сирота госпођица ни до данас није још нађена! — уздахну крчмар.

— А кад се изгубила?

— Тако пре једно триста година — одговори крчмар с лукавим осмехом па онда отвори своје госте до дворца.

Оданде су изашли натмурени, нерасположени. Мадам Кризби је прћила усне: «Ала је то плеснив задах!» Вера се опет одушевљавала успоменама, па угледавши дивну расцветану ружу поред бедема, рече:

— Ала је ово красан цвет!

Стари вратар знао је легенду и о тој ружи:

На ружину месту испустила је своју млађану душу Марија Цоборова, која је са бедема скочила, јер је волела чобанина, а отац је хтео силом да уда за краљевског бригадира. После је тај чобанин посадио ружу на том месту и сад сваке године исцвета само један цвет.

Ђурица мало заостане на одзове на страну вратара.

— Откините ми ту ружу!

— Ах господине, шта мислите? Сирота би се девојка у гробу превртула.

Ђурица извади новчаник и спусти крчмару у шаку две сребрне форинте, а на то овај без једне речи извади нож и пажљиво одсече ружу.

— Зар се сад не ће превртати? — запита Ђурица, смејући се.

— Не ће, јер ћу полак дати господину попи, да јој очати помен.

Ђурица отрчи с ружом у руци за женскима, као са каквим благом, па је пружи Вери с правим тријумфом:

— Ево ружа Марије Цоборове! У замену за каранфил, госпођице!

Вера метне руке натраг па одговори хладно:

— Зар сте имали срца, да је узберете?

— Вама за љубав! Зар не ћете да се мењамо?

— Не ћу. Не бих се китила њоме ни за сав свет! Мислила бих, да сам је украла од мртве девојке.

— Баш заиста не ћете да је примите од мене?

— Не ћу.

На ово се Ђурица ожалости и срдито баци ружу, која се скотрља с брега доле на пут у прашину.

Вера је жалосно гледала за ружом.

— Зар се то пристоји, што сте сад урадили? — карала га је. Да ли Вам је шта скривила сирота ружа?

— Скривила ми је! — одговори адвокат страсно.

— А шта? Убола Вас је?

— Пробола ме је. Дала ми је нешто на знање, што ми је веома непријатно.

— А шта то?

— Шапнула ми је наставак ноћашњег сна.

— Ох, мала брбљуша једна!

пристраност, нека предрасуда, која је као предање прешла на њих са пропалог владавинског система, а та се односи на интенције немађарских народа и њихових вођа, па та се пристраност и та предрасуда појачала услед оне лукавштине. административних органа, да чим који срез истакне кога од нас, онде одмах праве буну.

Ладислав **Данијел**: То су радили агитатори! (*Ларма*).

Фрања **Скичак**: Телеграфисало се у министарство унутрашњих послова, да у срезу буне против државе. (*Велика ларма. Вичу: Тако и јесте!*). Молићу, пољопривредници су, како је било време пролетњем раду, били у послу, нису они имали каде ни на какве побуне.

Глас: Али су палили!

(Наставиће се.

У знаку рекордне бројке: 7.

Наша слободна краљевска варош „*Ујвидек*“ показује силне знаке напретка на сваком пољу јавнога живота својих грађана. Пошто је славном магистрату и још славнијем представништву пошло за руком, да среди варошку канализацију, да спроведе водовод, да уреди варошке финансије на опште задовољство, није наш славни магистрат заборавио, да после тих довршених најпотребнијих послова по здравље и напредак својих грађана, уреди наш „корзо“ тако, да се ту више не могу дешавати онакве сцене као пре, које су савршено сметале, да човек због скарадних речи не може проћи улицом у друштву своје породице. Такве су сметње сада отклоњене и са променаде наше, где су пре — још пре потопа — стајали пекари и бозаџије па се ту окупљали разни мангупи и, не познајући Книгеове назоре о понашању у људскоме друштву, изврпивали развратним говорима атентате на оне пасанте, који по несрећи не стоје на истом ступњу образовања. Средивши те најпрече потребе за хигијену и морал својих грађана, наш магистрат није стао на по пута, него се и даље брине, и то за развитак музикалног слуха и за оне, који су музикално образовани па да добију савршена музикална уживања. За то се по нашим јавним локалима и дању и ноћу пли, ако хоћете, по целу ноћ музицира и пева. Ту су тамбуре, па хегеде, па бубњеви, па бескрајна песма, цигани и циганчићи, природни уметници, који неуморно, што по реч, ударају већ и за то, да не би који „Ујвидечанин“ у ноћи и заспао. Велика је то благодат, имати такву варошку власт, која се стара, да грађани буду будни, будни и дању и ноћу. Та ваљда је доста, што могу да спавају — кад се цигани заморе! Према свим тим удобностима, које уживају „Ујвидечани“ са очинског старања варошких власти и њихових органа, не ће нам бити чудно, ако доживимо ми смртни у „Ујвидеку“, да по улицама наше слободне краљевске вароши лете печене шеве, но бојати се, да ће нас смести свирка и песма по јавним локалима те многи грађани не ће знати да зине, да му печена шева улети у уста. Па и онда, када буду по „ујвидечким“ улицама летеле печене шеве, биће — о, да црне ли незахвалности! — многи и многи грађани, који не ће хтети да призна нашим варошким органима, што бдију над срећом, миром, здрављем, моралом, и поретком па још — nota bene — и над материјалним интересима ове наше вароши, колико је стручног и оштег знања, колико амбиције и неуморне вредноће усредсређено у кругу оних, којима је поверена управа наше вароши.

Многи не ће хтети признати, са колико бриге, са колико не само административног знања, него и са колико правне, трговачке па и финансијске спреме је руковођена ова наша варош. Али то је тако већ дато људима обичнога кова, то не треба да омете наше варошке власти и раднике, јер пуно признање и венац славе доноси — само будућност.

Али поред те силне амбиције и знања, којим се уређују наши варошки интереси, има и једно посве важно средство, које иде нашим властима на руку, да могу пожњети толико *рекордних* успеха, а то је — sub rosa речено! — једно средство основано просто на симпатији; ту срећу нашим властима доприноси *бројка 7*, јер у знаку те чудотворне бројке као да се одигравају сви важнији варошки интереси. То је тајна, коју нам је један индескретан „Ујвидечанин“ открио, просто открио и нас упозорио, да од те бројке зависи цео успех „волшебства“, јер кад се у том знаку крећу наше власти, онда је успех по нашу варош неизоставан, онда Фортуна просто изручи све даре свог божанственог рога, који се никада не празни. Видите дакле: и код најпаметнијих и најспремнијих и најбрижљивијих и најамбициознијих нађе се на крају крајева, да успех зависи нешто и од среће. Та срећа дакле, тај тајанствени помагач, тај талисман наших варошких власти и органа јесте *бројка 7*, као што смо по индискрецији сазнали, јер, радећи у том чудотворном знаку, наше варошке власти постизавају рекорд за рекордом, управо кад би се успех достојно оценио, то су и просто и апсолутно: *светски рекорди*.

Да је то тако, треба само летимичан поглед па се свако живи може уверити, да тај ванредни успех наших варошких власти и органа по напредак „Ујвидека“ заиста ваља захвалити тајанственој моћи бројке: 7.

Само два-три примера.

У нашем „Ујвидеку“, где је српско-мађарско братство угледало прво света, уживају грађани, и то без разлике пола, вере и народности, ону благу воњу, коју распростиру варошки канали и то без престанка од 7 сати на вече до сутра 7 сати у јутру, али тај се ефекат хигијенског благостања потенцира тим, што опет „Лиман“ и „Брукшанац“ прихвате, уз умилно крекетање жаба, па распростиру задах, чим се канали заморе, и то од 7 сати у јутру до седам сати на вече. То је први рекорд у знаку бројке 7.

Други рекорд бројке 7 је тај, што имамо асфалт, чије оправљање траје од 7 сати у јутру до седам сати на вече. И колико чујемо, асфалтско и керамитско друштво смишљају, да даду направити амајлијице делом од керамита, делом од асфалта а делом од керамита, заливена асфалтом, па ће их даровати нашим брижним варошким органима, да их за вечита времена носе у знак признања. На среди биће бројка 7 а да не би би била оштећена угарска индустрија, наручиће се те амајлијице у Бечу, у родном месту наших тулипанских знакова за заштиту домаће фабрикације.

Трећи рекорд, постигнут у знаку бројке 7, јесте тај, што се у нашој вароши тамбура и пева од 7 сати на вече до сутра дан 7 сати у јутру без станка и без престанка. Па да чујете силан глас, просто да се дигну мртви! Оно има таквих грађана, који држе, да је то музикалан вандализам, неки се спремају, да се селе у Америку па да се тамо испавају, али то су ти вечити незадовољни елементи, којима никада ништа није право. То је свет без спреме за фина музикална уживања, око којих наши бирташи и варошке власти улажу толико труда и лепе воље, не би ли им пошло са руком, да оплемене слух „ујвидечких“ становника.

Но, то су рекорди, постигнути од наше вароши само на оном пољу, камо допиру нос и уво.

Али има и стварнијих успеха, а то су они, које је наша варош у најновије доба постигла на пољу финансијских операција.

И на том пољу можемо да региструјемо један велик успех. Наша варош затражила је ту недавно комуналан зајам у износу од 700.000 круна и — стигао је свега словом и речи један оферат.

Оно бива, да друге муниципије добијају понуда са више страна или ако придође само један оферат, остали свет не решава тако замашне ствари на основу једне понуде, него се испитају узроци и расписује се нов стечај. Но то бива у таквим муниципијама, које нису тако акредитоване и чије власти немају појма о модерним финансијским операцијама. То може да збуни људе уског хоризонта, али наше варошке финансијске корифеје то не може да збуни. Као Александар Велики, који је пресекао мачем Гордијев чвор, тако је и наш магистрат са варошким представништвом заједно решио вздавање зајма по оној једној понуди, која је стигла. И то је опет један рекордни и то светски успех на пољу финансија, а тај је успех опет могао бити постигнут у знаку рекордне бројке 7, јер анујитет тог новог варошког „ујвидечког“ зајма износи 7·05 склопљен на 25 година и то са курзом од 98%, а то значи, да ће варош добити 2% мање од узетог зајма. Адам Ризе, кога толико спотињу у математици, учи, да ће варош на место позајмљених 700.000 круна примити 686.000 круна, а 14.000 круна добија поверилац у име курза, као засебан профит, осим уговорене камате.

„Ујвидечанима“ обичне памети није то јасно, јер се мало ко бави тим дерним рачунима. Но то је већ тако у свету. Видимо и по успесима у нашим гимназијама, да је математика предмет, који спада у род: камена спотицања, па може ли се замерити, што није и наш магистрат заједно са варошким представништвом, лупао много главу и напрезао оно мало математичке спреме. Но како наш славни магистрат и варошко представништво нису хтели, по урођеној скромности, да обесе тај финансијски рекорд на велико звоно, то, да би свако могао оценити велику бригу и ванредну финансијску моћ наше вароши, ми ћемо у похвалу тога укратко само да наведемо: Наша варош узела је зајам у износу од 500.000 крупа год. 1904. и то је био зајам, који је претходио овом садашњем зајму и који је са тешкоћама склопљен, јер се магистрат и финансијски варошки одбор не могаху тако шале решити. А знате за што? За то, што је тада било 3 оферта. Не може подлежати сумњи, да је лакши избор, кад придође 1 оферат, него ли кад има 2—3 или чак и више понуда. Наш лала кад год је пошао у дућан па му покажу више мустри, а он сиромах само брише зној и готово буде зло човеку, док се реши, шта ће да пазари.

Тако је то, кад се растргне пажња. Али тај ранији зајам од 500.000 круна од године 1904. склопљен је тада по $6\frac{8}{10}$% анујитета на 25 година са пуном исплатом целе позајмљене своте, дакле без одбитка у име курза.

Кад упоредимо зајам од г. 1904. и овај садашњи од г. 1906., онда излази, да је стари зајам узет по $6\frac{8}{10}$%, а садашњи по 7·05% или са 0·25% скупље, према томе биће скупљи анујитет на 700.000 круна са К 1750·— годишње, а то чини за 25 година више са К 42.500·—. Но кад се узме, да би та свота, кад се укамати са 4%, изнела на крају 25. године К 71.130·33, онда је овај нови зајам у толико скупљи од раније узетог. Али се нови зајам неће у пуној своти исплатити нашој вароши, одбиће се у име курза 2%, а то чини на 700.000 круна диференцију од К 14.000.—. Кад се та свота укамати на 25 година, онда ће износити тако капитализирана диференција на крају 25. год. укупно К 37.321·70 те према томе имамо нов зајам, који је скупљи са К 71.130·33 и К 37.321·70 = К 108.452·03 од зајма, који је наша варош узела пре две године.

То је велик и важан рекорд у знаку бројке 7 и то се може приписати заузимању и великој бризи око варошких интереса; али се може тај успех приписати и томе, што су наше варошке власти за две године старије, него што су биле г. 1904., и према томе су данас много и знатно искусније.

Па кад је посед у нашим српским рукама, то бисмо сад имали скромно питање да ставимо на оне, који су склопили братство, да нам кажу, да ли ће отуда имати и који део — већи или мањи — да сносе наша браћа Срби; и још нешто: колико ће бити оптерећен српски посед, кад варош буде у будуће контрахирала сличне зајмове за даље потребе?

Ова се ствар схваћа још много лакше, кад наведемо, да неки представници тврде, да нико од позваних органа није могао да даде јасна рачуна о овом новом зајму, наиме нико није знао тачно, колико од тога анујитета отпада на камату, а колико на отплату капитала. Но то су опет људи, који не могу да поднесу, да се наш сл. магистрат и још славније представништво одморе на својим мучно стеченим ловорикама.

Али за то нека приме од нас и славу и хвалу и нека се непризнањем многих других не дају скретати са овога пута, на којем ће варошки интереси бити неминовно унапређени.

Још неколико таквих рекорада и — наш је свет; само се држимо са свима силама да останемо у знаку рекордне бројке 7!

Ујвидечанин.

Политички преглед.

— **Црна Гора.** На Ивањдан је обнародован у Црној Гори закон о бирању народносних посланика за црногорску Народну Скупштину. По њему траје скупштински период четири године а редовно заседање почиње од Лучиндана. Свака капетанија и њено главно место бирају по једног посланика, који мора имати 30 година а мора плаћати бар 15 круна годишње порезе. Уведено је потпуно опште право гласања, али јавно. Али за то члан 56. тога закона наређује: Ко би на биралишту викао или изношењем неистинитих вести исмевао онога, који се бира, или ма кога бирача те тим кварио ред и мир при гласању, биће кажњен затвором од два месеца.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 1. јула 1906

— **Још једаред о химни краљевине Србије.** Ми смо по листовима из Србије донели вест, да је награђена композиција г. Исидора *Бајића*. Међу тим сад читамо у 882. броју „Политике“ (од 28. јуна о. г.), да у министарству просвете демантују ту вест и веле, да одбор још није ни почео да разгледа послате композиције.

— **Оставка дра Александра Рокнића.** „Нови Србобран“ јавља да је др. Александар *Рокнић*, адвокат у Митровици, поднео председништву Школског Савета оставку на чланству Школског Савета, јер му његови „приватни послови“ не дозвољавају редовни долазак у седнице Школског Савета.

Новости са стране.

— **Страјкови.** Из *Темишвара* стиже вест да су радници Вајсове тикачке творнице почели страјковати. Једини им је захтев, да се отпусти надзорник. — Из *Титела* јављају: На спахилуку у Горњем Ковиљу њих сто и двадесет радника престало радити. Солгабиров је отишао на лице места, да начини реда.

— **Стаклене зграде.** У Димеуну у Ајови у Здруженим државама Северне Америке наумили су сада да граде цркву од стакла. Спољашност те особене богомоље биће бела а унутрашња ће страна бити украшена орнаментиком. Градња ће се почети ове јесени. За овај мах се у Димеуну гради велика стаклена кућа на десет спратова за штедионицу. Фронт је дугачак 50 метара. Идеја, да се граде куће од стакла, изазвала је то, да се у Димеуну основало више фабрика стакла, тако да ће варош Димеун скоро постати средиште новој индустрији. Стакло се добија из жућкастога песка реке Мисурија. Говоре већ, да ће се градити и магистрат од стакла и трговачка кућа на 26 спратова а без прозора. Зидови и кров замениће прозоре. Наравно да је непровидно то стакло, што се употребљава за градњу кућа. Особеним поступком добије белу површину, али остаје доста јасно, тако, да свака соба независно од прозора добија довољно светлости с поља.

— **Име салата** долази од италијанског salato, т. ј. посољено и не значи биљку, него јело, које се састоји из хладна или рачјег меса, јабука и зелени а зготовљено је са сирћетом, зејтином и сољу. Још су Персијанци у Камбизово време (у VI. веку пре Христа) знали за баштенску салату. Грци и Римљани се сладили њом те већ код Плинија Старијег налазимо већину данашњих, што рекли, иначица салате. Стари су је овако славили: „Темпераменат салате је хладан и влажан, она освежава душу, расхлађује јетру, прави добар апетит и чини те човек слатко спава.“

НОВИЈЕ.

Севастопољ, 30. јуна. Адмирал *Чухнин* је ноћас око једног сахата преминуо а није никад долазио к себи. Његова лешина пренесена је у адмиралску палату. Сумња, да је извршио атентат против адмирала, пада на баштованова помоћника у адмиралову летњиковцу, јер је тог помоћника нестало, чим је атентат извршен.

Париз, 30. јуна. Касациони суд донео је данас пресуду у ревизији *Драјфусове парнице.* Уништио је пресуду ратнога суда у Рену од 9. септембра 1899., по којој је Драјфус био осуђен на десет година тавнице, те је *Драјфуса пашуно ослободио.* Неће дакле, као што је био случај код пређашње ревизије, позван бити нов ратни суд да пресуди. Свакако с тим у свези предложиће социјалиста *Бришон* у комори, да се лешина романсијера Емила *Золе*, који се некад онако живо заузимао за Драјфуса са монмартрскога гробља пренесе у Пантеон, где леже мошти Волтера, Русоа, ВиктораИга, Сади-Карнота и других просветних и политиких великана француских. На два сахата, по што је проглашена пресуда, буде Драјфус као капетан додељен артилеријској регименти, што гарнизонира у Венсену. То исто вече у 10 сахата одржан је министарски савет под председништвом председника републике *Фалијера.* Закључено је, да се сутра комори предложе два законска предлога. Први се тиче тога, да се *Пикар* уврсти у војску као генерал, а *Дрејфус да се наименује за мајора.* Други предлог захтева, да се *Драјфус уведе у листу оних војних часника, који се предлажу за чланове почасној легији.*

Берлин, 30. јуна. Листу „Vossische Zeitung“ телеграфишу из Петрограда, да је Горемикиново министарство поднело цару своју оставку.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника“.

Оставка патријарха Бранковића?

Будимпешта, 1. јула. Литографски лист „Фиђелё“ дознаје да ће српски патријарх Георгије Бранковић с обзиром на своју дубоку старост и своју болест још у течају јесени одступити са свог места. (Нама о тој намери патријарховој није ништа познато. — *Ур. „Бр.“*)

Спор између Аустро-Угарске и Србије.

Београд, 1. јула. Посао на јучерашњем марвеном вашару у Пожаревцу био је врло лош, јер није дошло купаца. Сељаци су сву стоку однели натраг кући.

Драјфусова афера.

Париз, 1. јула. Бранилац Драјфусов предложио је ратном министру, да се ухапси генерал Мерсије и да се поведе како против њега тако и против судија у ратном суду у Рену казнени поступак.

Догађаји у Русији.

Петроград, 1. јула. У смислу погодбе између руске и енглеске владе посета енглеске флоте у Кронштату одложена је за повољнији рок. Разлог је томе то, што су кронштатски матрози хтели да се буне при доласку енглеске ескадре. Хтедоше да дођу у близину енглеских бродова, да не би на њих могли пуцати. У исто време су намеравали да на бродове истакну црвене заставе.

Варшава, 1. јула. На генерала Чајковског извршен је атентат. Генерал, који беше члан ратног суда, није рањен. Његову супругу погодише два куршума.

Новосадска пијаца.

Извештај од 1. (14.) јула 1906.

Нова жита.

Пшеница I. каквоћа	—		К	7·40 п.
„ II. „	—	—	„	7.20 „
Зоб —	—	—	„	7·40 п
Јечам стари —	—	—	„	—·— „
„ нови —	—	—	„	5·30 „
Кукуруз: —	—	—	„	—·— „
„ окрњен (стари)	—		„	—·— „
„ нови —	—		„	6·20 „

Довози: слаби.

Расположење за куповање добро.

Продато је: 50 мц. пшенице; 20 мтц. зоби, 30 мтц. јечма и 80 мтц. кукуруза нова.

Цене се разумеју по 50 килограма.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

ОГЛАС.

Адвокат Србин из Беле Цркве потребује

кандидата Србина

са већом праксом, или без праксе али је нужно, да је дотични доктор права.

Обратити се ваља на

ЈОЦИКУ ПУТНИКА

адвокатског кандидата

У БЕЛОЈ ЦРКВИ.

356 2—3

За наступајућу школску годину прима једна отмена кућа

два ЂАКА

из боље куће,

који полазе нижу гимназију, у стан. Деца ће имати изврстан домаћи надзор, а поред тога, у истој кући, има стан и још један одличан ђак више гимназије, који ће школске обвезе над обојицом контролисати.

Рефлектанти нека се најдуже

до конца јула

ради претходног споразума обрате на уредништво овог листа.

349 2-3

ДРАЖБА НА МАЊАК.

Српска православна црквена општина у **Инђији** на темељу скупштинског решења и одобрења своје више власти расписује усмену дражбу на мањак за дан 16. (29.) јули о. г. у 3 сата по подне, ради ових оправака на цркви:

1. Градња новог крова на цркви	1757 К 60 п
2. Седам шалукатри на торњу од лима . .	940 „
3. Градња олука и цеви	460 „
4. Торањ масном бојом обојадисати . . .	400 „
5. Позлата јабуке и два крста	400 „
Свега	3957 К 60 п

Дражбователи су дужни пре дражбе положити јамчевину 5% прорачуњене своте, а подузимач има после дражбе исту своту подвоструччити.

Дражбовати се може све укупно, а може посебно градња крова, посебно пак остало.

Црквени одбор задржава себи право поверења према подузимачу.

Нацрти могу се у школи видети, где ће се и дражба одржати.

У **Инђији,** 29. јуна (12. јула) 1906. г.

357 1-2 **ПРЕДСЕДНИШТВО.**

ЕНГЛЕСКЕ ДАМЕ не употребљавају *никада* крем за лице, него *млеко од краставаца*, које се у правој енглеској каквоћи може добити у апотеци **C. Ballassa.** Безусловно је то сигурно дејствујуће и сасвим нешкодљиво улепшавајуће средство, које већ после 2 до 3-путашњег мазања удаљава пеге, белеге од јетре, бубуљице, сујетке и друге нечистоће на лицу, овоме даје красну свежину и младачки изглед. Ваља пазити на то, да се на свакој боци види име **„Ballassa“.** По боци 2 К уз то прави енглески сапун од краставаца 1 К, пудер од краставаца 1·20 К. Може се добити у свакој апотеци. Поштом шиље E. Balassa's Apotheke. Budapest-Erzsébetfalva. 107 3—4

ВИНСКЕ

БАЧВЕ

из храстовог дрва у свакој величини до 70 хектолитара продају:

Алекс. Брајер и синови

у Крижевцима

Цијена почам од 6 К по 100 литара. Купац имаде бачве у Крижевцима преузети.

323 4—25

Многи милијони одличних дама употребљавају у свету чувени Фелдешов

Маргит-Крем,

који **нема у себи масти, нешкодљив је и одма улепшава.**

Фелдешов Маргит-крем је брзо и сигурно дејствујуће, нешкодљиво средство против **пега, јетрених мрља, суједака, бубуљица, избоја и сваковрсних кожних невоља.** — Најодличније даме у свету употребљавају Маргит-крем и сасвим усхићене говоре о његову непадмашном и чудесном дејству. — После потрошње једне тегле сваки ће се о том уверити, али се ваља чувати патворења.

Цена малој тегли К 1·—, великe К 2·—, Маргит-сапун 70 пот., Маргит-пудер К 1·20, Маргит-водица за лице К 1·—, Маргит-паста за зубе К 1·—.

Произвођач: **Clemens v. Földes Apotheker in Arad.**

Поруџбине од К 6·— достављају се франко. Може се добити: у НОВОМ САДУ у апотекама КАРЛА ГРОЗИНГЕРА, ГАВРЕ ПЛАВШИЋА и ЈОВАНА ВУИЋА, у КАРЛОВЦИМА код СТЕВАНА ШТРАСЕРА.

131 10—10

Закном заштићено. Дејствује сигурно и брзо.

Сваки комад сапуна с именом **„Schicht“** зајемчено је да је чист и да у њему нема никаквих шкодљивих састојака.

ШИХТОВ САПУН

(Јелен- или кључ-сапун)

најбољи је и при употреби најјефтинији за свако рубље и за сваки начин прања.

ЈЕМСТВО: 25.000 Круна плаћа фирма **Georg Schicht, Aussig** сваком, који докаже, да њен сапун са именом **„Schicht“** има ма каквих шкодљивих мешавина.

284 16—20

Осигурања против

пожара, похаре и на живот

прима

по најповољнијим условима

„Асикурациони Генерали“.

Главно заступство:

у Новом Саду

Централни Кредитни Завод.

347 3—

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник“.

Штампарија деоничарског друштва „Браника.“